

Viite

Asia

Näkemyksiä laittomista hakkuista

Asiasanat VENÄJÄ, KESTÄVÄ METSÄTALOUS

Hoitaa UM ITÄ-22

Hoitaa UE MOS

Koordinoi

Tiedoksi

ITÄ-01; ITÄ-02; ITÄ-23; ITÄ-24; ITÄ-25

BER; PET; PIE

KTM; METSÄHALLITUS; METSÄNTUTKIMUSLAITOS; METSÄTEOLLISUUS RY; MMM/MEO;

MTK; SUOMEN YMPÄRISTÖKESKUS; YM; YM/ALO; YM/KVY

Venäjän metsäsektorin seurantaä käsiteltiin ympäristöjärjestöjen seminaarissa. Esillä olivat erityisesti Kauko-Idän laittomat hakkuut.

Pisarenko ja Strahov pitävät laittomia hakkuuta uutena tekijänä metsäpolitiikassa. Pääsyitä Venäjällä ovat jatkuva laittoman puun kysyntä puun maailman markkinoilla ja valtion metsähallinnon heikkous.

Laittomat hakkuut ovat muuttuneet perinteisestä varastamisesta suunnitelmalliseksi laittomaksi liiketoiminnaksi.

Venäjän metsäsektorin seuranta ja läpinäkyvyys

Venäjän ympäristöjärjestöjen metsäasioiden yhteistyöelin "Lesnaja vahta" järjesti 20.04 seminaarin, jossa pohdittiin metsäsektorin seurantaä ja läpinäkyvyyttä. Mukana oli ympäristöjärjestöjen, kansainvälisten järjestöjen, metsätalousviraston ja suurlähetystöjen edustajia.

L. Laestadius (World Resources Institute) totesi, että Venäjän metsätalouden pääkysymyksiä ovat seuraavat:

- uusi metsälaki; merkitsee metsäsektorin täydellistä uudelleen organisoitumista
- laittomat hakkuut; merkitsee huonoa mainetta
- sertifiointi; etenee mutta on vielä marginaalista toimintaa
- luonnontilaiset metsät; kartoitus on tehty mutta tarvitaan operatiivisia suunnittelumenetelmiä
- metsäpalot ja hyönteistuhot

Laestadius tarkasteli seurantaä ja kaukokartoituksen mahdollisuuksia sekä kertoi koko Venäjän kattavasta yli 50000 hehtaarin suuruisten luonnontilaisten metsien kartastosta. Tarkempi kartoitus jatkuu joillakin alueilla kuten Kirovissa mutta todennäköisesti ei Karjalassa.

WWF:n **D. Smirnov** kertoi laittomien hakkuiden seurannasta Kauko-Idässä. WWF:n projekti on toiminut kaksi vuotta. Laittomien hakkuiden kohteena ovat varsinkin jalot lehtipuut, joista saarneen koh-

distuu suurin uhka. Projektin tavoitteina ovat: ongelman määrittäminen, osoittaa viranomaisten tehottomuus, luoda uusia torjuntamenetelmiä ja siirtää niitä viranomaisten järjestelmään.

Primorjen piirin laittomien hakkuiden määrä oli vuonna 1999 virallisten tilastojen mukaan alle 0.1 milj. m³, Greenpeacen arvio oli 0.6 milj. m³ ja WWF:n arvio 1.5 milj. m³. Projekti perusti uusia valvontapartioita nimeltään "Kedr". Tulosten osoittautuessa hyväksi viranomaiset perustivat niitä lisää 14 kpl. Suora varastaminen ja kuljetukset ilman asiakirjoja ovat lähes loppuneet. Kuitenkin kokonaisuutena laittomuus ei ole vähentynyt. Toiminta keskittyy vuokra-alueille ja Smirnovin mukaan "joka toinen leshoosin johtaja on mukana". Ensi vaiheen jalostuksessa laitonta puuta pestään lailliseksi. Alueen suurimmalla metsäyrityksellä Ternej Les:llä on hyvä puun alkuperän seurantajärjestelmä. Niiden kehittäminen onkin parasta laittomuuden torjuntaa. Smirnovin mielestä seurannassa kannattaa keskittyä arvokkaimpiin metsiin. Kerrottiin, että järjestöt julkaisevat tämän vuoden aikana tiedot koko Venäjän laittomien hakkuiden volyyymista.

M. Karpatševskij (Biodiversity Conservation Center) käsitteli kaukokartoituksen käyttöä seurannassa ja **D. Aksenov** (Socio Ecological Union) puhui ekologisesti herkkien alueiden seurannasta. USAID:n Forest-projektin **M. McFadden** esitteli Siperiaan ja Kauko-Itään kehitettyjä hyönteistuhojen seurannan ja torjunnan päätöksenteon menetelmiä.

Laittomat hakkuut - uusi tekijä metsäpolitiikassa

Akateemikko **A. Pisarenko** ja tohtori **V. Strahov** käsittelivät laittomia hakkuita artikkelissa "Uusi tekijä metsäntuotteiden markkinoilla ja metsäpolitiikassa" (Lesnoe Hozjaistvo 2/2004: 2-5). He kertovat kuinka laittomien hakkuiden kysymystä on käsitelty kansainvälisillä foorumeilla. Aluksi se nähtiin trooppisten metsien ongelmana mutta laittomat hakkuut on tärkeä kysymys myös Venäjän metsäpolitiikassa.

Venäjällä laittomuutta esiintyy metsänkäytön kaikissa vaiheissa. Lainsäädännön ja ohjeiden heikkoudet hyödynnetään. Seuraavat laittomuuden muodot ovat yleisiä:

- tietoiset virheet ja epätarkkuudet metsätalouden suunnittelussa hakkuuvolyymien määrittelyssä
- hakkuuoikeuksien myöntämisen asiakirjojen väärennökset lahjusten tai uhkailun avulla
- väärinkäytökset metsien vuokrausprosessissa
- kaupallisten hakkuiden toteutus nimeten ne hoitohakkuiksi (sanitaari- ja harvennushakkuut)
- talousmetsien suojeltujen osien hakkuut ja hakkuut luonnonsuojelualueilla
- puulajisuhteiden väärennökset
- hintojen ja tilavuuksien väärennökset vientiasiakirjoissa
- vientipuun alkuperää koskevien asiakirjojen väärennökset
- fiktiiviset sopimukset ja laittomat maksujärjestelyt
- viennin volyyymeissa hyödynnetään tuojamaiden ja Venäjän laadun määrittelyn ja mittauksen eroja (Suomi, Ruotsi, Japani)

Kauko-Idässä laittomasti hakatun puun viennin lisääntymistä on edistänyt tuontimaiden täydellinen välinpitämättömyys puun alkuperästä. Tammen ja saarnen vienti Kiinaan kolminkertaistui 1990-luvun lopulla. Näiden puulajien laittomien hakkuiden ongelma Habarovskin ja Primorjen piireissä tunnetaan yleisesti. Vuodesta 1997 lähtien tilastoitu jalojen lehtipuiden tuonnin volyyymi Venäjältä Kiinaan ja Japaniin ylittää selvästi tilastoidun näiden puulajien hakkuu- ja vientimäärän Habarovskin ja Primorjen piireistä.

Suomeen ja Japaniin viennissä on yleistä laillisesti hakatun puun puutavaralajien "muuntaminen"; havu- ja koivutukkia viedään kuitupuuna. Rajan ylityksen jälkeen arvokkaammat puutavaralajit lajitellaan erilleen. Tullimiesten huono asiantuntemus ja venäläisten ohjeiden puutteet helpottavat toimintaa.

Kirjoittavat tarkastelevat ympäristöjärjestöjen Luoteis-Venäjää koskevia selvityksiä päätyen johtopäätökseen, että hakkuu-, puunkäyttö- ja vientitilastojen pohjalta voidaan arvioida, että Luoteis-Venäjällä liikkui vuonna 2001 11-12 milj. m³ puuta, joka on laitonta tai jonka alkuperää ei tiedetä.

Perinteinen pienten puumäärien luvaton hakkuu ja varastaminen on muuttunut laajaksi kaupalliseksi toiminnaksi, jolla on vaikutusta puumarkkinoihin ja maan metsäpolitiikkaan. Kyseessä ei ole enää primitiivinen varastaminen vaan laillisten hakkuiden kohteista lähtevä asiakirjaväärennöksiin perustuva rikollinen liiketoiminta.

Ongelmaa ei ratkaista vain ottamalla kiinni varkaita metsässä vaan on puututtava syihin, joista tärkeimpiä ovat:

- Maailman puutavaramarkkinoilla on jatkuva kysyntä laittomalle puulle, koska se on halvempaa kuin laillinen puu. Venäjän puun päämarkkinat ovat Kauko-Idässä: Kiina, Japani ja Etelä-Korea sekä Luoteis-Venäjällä; EU-maat. Venäjän raja-alueiden runsaat metsävarat ja edulliset kuljetussuhteet pitävät yllä kysyntää.
- Sisäinen ongelmien syy on organisaatiomuutoksista aiheutunut Venäjän metsähallinnon heikkous. Luonnonvaraministeriössä metsäasiat jäivät aina öljyn ja kaivannaisten jälkeen.

Venäjällä tuskin voidaan nopeasti nostaa kantohintaa, koska vaikutus olisi kohtalokas heikosti kannattaville puunkorjuuryityksille. Puutuotteiden hinnat kuitenkin nousevat. Kantohintoja on yritetty nostaa mutta Venäjän metsäteollisuuden magnaatit vastustavat. Heillä on merkittävä vaikutus federaation tasolla ja erityisesti alueilla. Nykyinen metsien vuokraus merkitsee käytännössä vain puunkorjuuta. Vaarana on, että Venäjän metsätalous taantuu pysyvästi ja päätehtäväksi tulee eräiden tropiikin maiden tapaan raakapuun toimittaminen vientiin.

Kommentti

Sekä ympäristöjärjestöjen edustajat että tunnetut metsäntutkijat toteavat, että laittomat hakkuut ovat muuttuneet perinteisestä varastamisesta suunnitelmalliseksi laittomaksi liiketoiminnaksi. Siinä lähtökohta on usein laillinen toiminta, johon vaikutetaan laittomin keinoin; asiakirjaväärennökset, lahjonta, uhkailu ym.

Kauko-Idän tilanne ja jalojen lehtipuiden kohtalo nousee kummassakin esillä olevassa informaatiossa esimerkiksi luvattomien hakkuiden suurimmista ongelmista.

Pisarenko ja Strahov pitävät laittomia hakkuita uutena merkittävänä tekijänä puutuotteiden markkinoilla ja metsäpolitiikassa. Heidän tekstinsä on Lesnoe Hozjaistvo-lehden 2/2004 pääartikkelina ja se voidaan tulkita muidenkin metsäasiantuntijoiden tukemaksi kannanotoksi ajankohtaisessa metsäkeskustelussa: valtion metsähallinnon vahvistaminen on keino myös luvattomia hakkuita vastaan ja metsäteollisuudelle ei saa antaa liian suurta valtaa metsien käytössä.

LIITTEET

-